

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การจัดการศึกษาในระดับชั้นปฐมวัยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก เพราะเด็กในวัยนี้นับได้ว่าเป็นทรัพยากรและเป็นอนาคตของชาติ ซึ่งมีความสำคัญต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ การจัดการศึกษาให้แก่เด็กจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาให้เจริญเติบโตตามวัยและเต็มศักยภาพทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ความพร้อมทางการเรียนรู้ของเด็กนั้นเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่เด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพศ วัย ความต้องการและความสนใจของเด็ก ดังนั้นหน้าที่ของครูผู้สอนจึงควรสอนเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนการใช้ทักษะด้านต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อให้เจริญเติบโตตามวัยและเต็มศักยภาพทั้ง 4 ด้าน โดยครูต้องหาเทคนิค และวิธีการสอนและเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนให้มากจนเกิดทักษะที่ต้องการ โดยครูจะต้องใช้สื่อการสอนเป็นตัวกลางในการช่วยให้การสื่อสารระหว่างครูและเด็กดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้เด็กเข้าใจความหมายเนื้อหาในบทเรียนตรงตามความต้องการของผู้สอน โดยสื่อที่เลือกใช้ควรเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาทักษะทุกด้านได้

รายการวิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนได้เพราะจะทำให้เนื้อหาการเรียนมีความน่าสนใจและทำให้เกิดความเพลิดเพลินในการฟัง ลักษณะของรายการทำให้ผู้ฟังเกิดความพอใจ ไม่ก่อให้เกิดความเครียดในการฟัง รวมทั้งให้ความรู้ ความเข้าใจ และให้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531, น.756) โดยรายการวิทยุกระจายเสียงนั้นมีประโยชน์ได้ในหลายด้าน ดังนี้

- ด้านการศึกษา รายการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถเสนอเทคนิคการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการทำกิจกรรมการสอนที่น่าสนใจได้อีกทั้งรูปแบบรายการสามารถผลิตได้หลากหลายรูปแบบ เช่น รายการสารคดี บรรยาย ละคร สัมภาษณ์ โดยสามารถเลือกเนื้อหาที่จะนำประสบการณ์จากโลกภายนอกมาสู่ห้องเรียนได้ ช่วยสร้างกิจกรรมที่เร้าความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

- ด้านเศรษฐกิจ รายการวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีคุณภาพดีราคาไม่แพงเมื่อคิดเฉลี่ยต่อลงทุน และสามารถใช้กับเด็กเป็นจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน

- ด้านสังคม รายการวิทยุกระจายเสียงจัดว่าเป็นสื่อการศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในเมืองและโรงเรียนในท้องที่ห่างไกลเพราะรายการวิทยุเป็นบทเรียนที่มีคุณภาพสูง สามารถออกอากาศไปได้ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารายการวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมากอย่างหนึ่ง เพราะสามารถนำเอาผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชามาให้ความรู้แก่เด็กในห้องเรียนทั่วประเทศพร้อมกันได้ ฝึกให้เด็กมีสมาธิในการฟัง ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดเพราะการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงผู้เรียนจะต้องมีจินตนาการในสิ่งที่

ได้ยื่นตามไปด้วย (พรทิพย์ กล้ารบ, 2530, น. 10) ซึ่ง จิราภรณ์ สีหวงค์ (2522, น.19) ได้จำแนกรายการ วิทยุที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังไว้ว่า เด็กเล็กวัย 3-6 ปี จะรับฟังรายการวิทยุเกี่ยวกับดนตรี นิทาน นิยาย โดยนิทาน ที่เสนอต่อเด็กเล็กควรเป็นนิทานที่ส่งเสริมจินตนาการแก่เด็ก โดยมีความยาวไม่มากนัก รูปแบบการนำเสนอ รายการต้องคล้ายกับการสนทนากับเด็กตัวเล็ก ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นรายการที่จัดขึ้น ภายใต้วัตถุประสงค์ของการให้ความรู้แก่เด็กอีกทั้งยังเป็นสื่อกลางให้เด็กกล้าแสดงออก ฝึกทักษะและปลูกฝัง จริยธรรมและสามารถสร้างนิสัยที่ดีงามในขณะที่ให้ความบันเทิงและความสนุกแก่เด็กด้วย โดยเด็กจะสามารถ เข้าถึงสื่อประเภทนี้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วอีกทั้งยังสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่าสื่อประเภทอื่น และที่สำคัญ อย่างยิ่งคือเด็กที่ไม่รู้หนังสือก็สามารถเข้าถึงสื่อประเภทรายการวิทยุได้ง่ายเช่นเดียวกัน

ดังนั้นการที่ผู้สอนจะผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงได้นั้น จะต้องอาศัยทักษะ ความรู้ความชำนาญ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม เพราะการฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มความรู้ความ ขำนาญ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลอย่างมี ประสิทธิภาพได้ซึ่งการฝึกอบรมเป็นวิธีการที่มีคุณภาพและมีคุณค่า สื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมเพื่อ ถ่ายทอดความรู้สามารถใช้ได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ เอกสารประกอบการอบรม สไลด์ประกอบการบรรยาย ซีดีรายการวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งสื่อวัสดุประกอบการบรรยาย ส่วนวิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมนั้นมี หลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยาย การฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผลการฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่มีความเหมาะสมในการดำเนินการวิจัยเพราะเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่การ ให้บริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชอีกทั้งมีจำนวนโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับปฐมวัย จำนวน 163 โรงเรียน

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี สำหรับครูระดับ ปฐมวัยในจังหวัดนนทบุรี ต้องการอบรมเพื่อให้ผู้สอน ได้มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง และเพื่อให้ผู้สอนสามารถผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง และนำรายการวิทยุกระจายเสียง ไปใช้ประโยชน์ใน การนำไปเป็นสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบ รายการสารคดี สำหรับครูระดับปฐมวัยในจังหวัดนนทบุรี
- (2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี สำหรับครูระดับ ปฐมวัยในจังหวัดนนทบุรี
- (3) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี สำหรับครูระดับปฐมวัยในจังหวัดนนทบุรี
- (4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูระดับชั้นปฐมวัย ในจังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี สำหรับครูระดับปฐมวัยในจังหวัดนนทบุรี

3. สมมติฐานของการวิจัย

- (1) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี สำหรับครูระดับปฐมวัยในจังหวัดนนทบุรีที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- (2) ครูระดับปฐมวัยที่เข้าอบรมกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี สำหรับครูระดับปฐมวัยในจังหวัดนนทบุรี มีผลสัมฤทธิ์จากการฝึกอบรมสูงขึ้นกว่าเดิม
- (3) ครูระดับปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี สำหรับครูระดับปฐมวัยในจังหวัดนนทบุรี

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา

4.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับปฐมวัย ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 1,079 คน ในปีการศึกษา 2558

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น

- (1) ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
- (2) ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์จากการฝึกอบรมของครู และความพึงพอใจจากการ

ฝึกอบรม

4.4 เนื้อหาในการวิจัย การฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง สำหรับใช้เป็นสื่อประกอบการสอนของครูระดับปฐมวัย ในจังหวัดนนทบุรี ครอบคลุมเนื้อหาดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง
  - 1.1 องค์ประกอบที่สำคัญของการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
  - 1.2 รูปแบบและวิธีการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง
2. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
  - 2.1 ความหมายและความสำคัญของวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
  - 2.2 ประเภทและรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
3. การเขียนบทรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี
  - 3.1 การจัดทำรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี
  - 3.2 ตัวอย่างการเขียนบทรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี
4. การดำเนินการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี
5. การประเมินรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี

5. นิยามศัพท์

5.1 ความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ความปรารถนาของครูระดับปฐมวัย ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูระดับปฐมวัย เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี โดยมีความต้องการในด้านเหตุผล เนื้อหา ระยะเวลา งบประมาณ อุปกรณ์ กระบวนการในการฝึก รูปแบบรายการ วิธีการประเมิน และสิ่งที่ต้องการได้รับหลังการฝึกอบรม

5.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมครูระดับชั้นปฐมวัย เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี โดยมีกระบวนการเริ่มจาก การศึกษา ความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม สร้างหลักสูตรฝึกอบรม การทดลองใช้หลักสูตรโดยมีการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้มีคุณภาพ และสอบถามถามพึงพอใจครูระดับชั้นปฐมวัย

5.3 หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การจัดฝึกอบรมที่จัดทำเป็นแผนการฝึกอบรม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เนื้อหาของการฝึกอบรม กิจกรรม และ กระบวนการในการฝึกอบรมที่ได้จัดเรียงลำดับอย่างเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อมุ่งหวังให้ครูระดับชั้นปฐมวัยได้มีความรู้ และทักษะในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ โดยใช้สื่อประกอบการฝึกอบรมที่มีการจัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบ หลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย (1) แผนการฝึกอบรม (2) เนื้อหาสาระที่นำเสนอโดยเอกสารเนื้อหา (3) แบบฝึกหัด (4) สไลด์คอมพิวเตอร์ประกอบคำบรรยาย และ (5) สื่อรายการวิทยุกระจายเสียง ส่วนกิจกรรมการฝึกอบรมประกอบด้วย การบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ

5.4 การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หมายถึง เนื้อหาที่ใช้ประกอบในการฝึกอบรมครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ (1) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา (2) การเขียนบทรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี (3) การฝึกปฏิบัติเขียนแผนรายการสอนทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี (4) การดำเนินการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี และ (5) การประเมินการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา รูปแบบสารคดี

5.5 ผลสัมฤทธิ์จากการฝึกอบรม หมายถึง การเปรียบเทียบความต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ของครูระดับปฐมวัยที่เข้าอบรมกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี สำหรับครูระดับปฐมวัย

5.6 ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัย หมายถึง ความรู้สึกของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง สำหรับใช้เป็นสื่อประกอบการสอนของครูระดับปฐมวัยในด้านหลักสูตรฝึกอบรมการผลิตรายการวิทยุรูปแบบรายการสารคดี ด้านการให้บริการในการฝึกอบรม ด้านวิทยากรในการบรรยายความรู้ ด้านเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม และด้านการประเมินผล

5.7 ครูระดับปฐมวัย หมายถึง ผู้ที่กำลังปฏิบัติการสอนในระดับปฐมวัย ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เขต 1 และ เขต2 ในปีการศึกษา 2558

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ครู มีความรู้และมีทักษะในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงรูปแบบรายการสารคดี เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย
2. ครู โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา มีหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงรูปแบบรายการสารคดี ที่มีประสิทธิภาพ
3. เด็กระดับปฐมวัย ได้มีสื่อการเรียนรู้เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะการฟัง

